

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2013 m. rugpjūčio 14 d.

Lietuvos ekonomika gana stabiliai auga ir iš esmės atitinka ankstesnius vertinimus. Todėl realiojo BVP perspektyva prognozuojamu laikotarpiu nesikeičia: 2013 m. tikimasi 2,8, o 2014 m. – 3,5 proc. augimo. **Didelę įtaką ūkio plėtrai tebedaro eksportas.** Nors ankstesnių metų gausaus derliaus poveikis, pastebimai didinęs eksportą 2012 m. pabaigoje ir 2013 m. pradžioje, jau išblėso, dabar eksporto plėtrą palankiai veikia daug didesnė nei prieš metus naftos produktų gamyba – prieš metus ji buvo sustojusi dėl remonto naftos perdirbimo įmonėje. Eksportas be naftos produktų, kaip ir tikėtasi, auga mažiau nei anksčiau dėl gana nepalankios išorės aplinkos. Vis dėlto eksporto augimas lėtėja ne tiek daug, kiek manyta, todėl tiek šių, tiek ateinančių metų jo perspektyva pagerinta. Nors bendra eksporto apimtis didėja gerokai daugiau, nei leistų tikėtis užsienio paklausa, ir toliau prognozuojama, kad ji augs lėčiau ir labiau atitiks numatomą užsienio paklausos kaitą.

Prie ekonomikos augimo reikšmingai prisideda ir atsigaunanti vidaus paklausa, ypač didesnis, nei tikėtasi, privatus vartojimas. Artimiausiu metu, išnykus trumpalaikių eksportą skatinančių veiksnių poveikiui, vidaus paklausa turėtų tapti svarbiu ekonomikos augimo veiksmu. Privatų vartojimą didina augančios disponuojamosios pajamos, o pastarąsias – tiek pakilęs darbo užmokestis (tam įtaką darė ir padidintas minimalusis užmokestis), tiek didesnis užimtumas. Tiesa, užimtumo augimą pastaroju metu daugiausia skatina nedidelis atvirasis sektorius, o uždaryjame sektoriuje, kuris sudaro didžiąją ekonomikos dalį, dirbančiųjų skaičius auga mažai, o kai kuriose šio sektoriaus veiklose užimtumas krinta. Taigi visas užimtumas šalyje didėja gana nuosaikiai, o tai, kartu su sparčiau už užimtumą augančia pridėtine verte, lemia gana daug kylantį darbo našumą. Būtent didesnis našumas lemia tai, kad, pakėlus minimalųjį darbo užmokestį, vienetinės darbo sąnaudos padidėjo nedaug. Tai rodo, kad minimaliojo darbo užmokesčio padidinimas kol kas ribotai paveikė kainas, tuo menkai tesuvaržydamas vidaus paklausos plėtrą.

Šoktelėjo ir investicijos. Skirtingai nei ankstesnius keletą ketvirčių, pagausėjo su gamybos pajėgumais susijusių investicijų – daugiau investuota į mašinas ir įrenginius. Nors tokių investicijų poreikis juntamas, nėra aišku, ar šios investicijos ir toliau didės – juntamai gerėja tik prekybos įmonių lūkesčiai, o išorės aplinkos vertinimas iš esmės nesikeičia. Labai didėja investicijos ir į transporto priemones. Tokias investicijas, jau kurį laiką darančias didelę įtaką bendrųjų investicijų augimui, galima aiškinti trumpalaikiu veiksmu, sietinu ne su transporto paslaugų paklausa – kitąmet įsigalioja griežtesni aplinkosaugos reikalavimai, dėl kurių pakils pervežimui reikalingų transporto priemonių kainos. Tai skatina suskubti vežėjus įsigyti transporto priemonių, kol netaikomi griežtesni reikalavimai. Įmonėms apsirūpinus transporto priemonėmis, tokių investicijų nebeturėtų gausėti. Bendrą investicijų kaitą šalyje turėtų reikšmingai lemti ir valstybės investicijos. Į infrastruktūros objektus – civilinius ir inžinerinius statinius – kol kas investuojama mažiau nei prieš metus, tačiau šios investicijos turėtų padidėti, jei išlaidos tokiems objektams padidės, kaip numatyta valstybės investicijų programoje.

Vartotojams palankios vienetinių darbo sąnaudų ir pasaulinių žaliavų kainų tendencijos lemia daug mažesnę infliaciją. Palankios ne tik dabartinės pasaulinės žaliavų kainos, bet ir numatoma jų raida. Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacija skelbia, kad šiųmetis grūdų derlius pasaulyje bus itin didelis. Padėtis visai kitokia nei 2012 m., kai svarbiose grūdus auginančiose šalyse dėl prastų gamtinių sąlygų derlius buvo menkas. Naftos kainų mažėjimą 2013 ir 2014 m., palyginti su 2012 m., rodo tiek rinkos lūkesčiai, matomi iš ateities sandorių kainų, tiek tarptautinių ir kitų institucijų prognozės. Geopolitinių neramumų Vidurio Rytuose ir Šiaurės Afrikoje rizika gali lemti ir kitokias, nei šiuo metu prognozuojama, naftos kainas. Vis dėlto tikimybė, kad artimiausiu metu formuosis pasaulines žaliavų kainas didinantis spaudimas, maža, o tai reiškia ir sumenkusią riziką, kad sparčiai kils maisto ir energijos kainos Lietuvoje. Infliacija pastaraisiais mėnesiais buvo mažesnė, nei tikėtasi, ir tokie duomenys, kartu su numatomais palankiais vidaus ir išorės veiksniais – ribotu vienetinių darbo sąnaudų augimu ir optimistiškai nuteikiančia pasaulinių žaliavų kainų kaita, skatina reikšmingai mažinti infliacijos prognozę. Numatoma, kad infliacija 2013 m. sudarys 1,4, o 2014 m. – 1,5 proc. Nors naujais duomenys mažinančiai veikia ir 2014 m. prognozę, jų poveikį slopina keletas patvirtintų naujų mokesčių sprendimų, tokių kaip nuo 2014 m. pavasario didesni akcizai tabakui ir alkoholiniams gėrimams.

	2013 m. rugpjūčio mėn. prognozė			2013 m. gegužės mėn. prognozė		
	2012	2013*	2014*	2012	2013*	2014*
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija (apskaičiuota pagal SVKI)	3,2	1,4	1,5	3,2	2,0	2,4
BVP defliatorius	2,8	1,2	2,5	2,8	2,2	2,9
Darbo užmokestis (kompensacija vienam dirbančiajam)	3,4	4,1	3,2	3,2	4,1	3,3
Importo defliatorius	4,2	-1,2	0,3	4,2	2,0	1,7
Eksporto defliatorius	3,5	-1,0	0,6	3,5	1,8	1,5
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)						
Bendrasis vidaus produktas**	3,7	2,8	3,5	3,7	2,8	3,5
Privataus vartojimo išlaidos	4,3	2,9	3,3	4,3	2,5	3,2
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	0,4	1,6	2,1	0,4	1,2	2,4
Bendrojo pagrindinio kapitalo sudarymas	-2,5	4,0	6,4	-2,5	2,6	6,2
Prekių ir paslaugų eksportas	11,9	7,1	6,3	11,9	5,8	5,9
Prekių ir paslaugų importas	6,6	7,5	7,0	6,6	5,9	6,3
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	13,2	11,6	10,3	13,2	11,6	10,1
Užimtųjų skaičius (% , pokytis per metus)	1,8	1,3	1,4	1,8	1,4	1,7
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	0,6	0,5	0,0	0,7	0,1	-0,3
Einamosios sąskaitos balansas	-0,5	-0,1	-0,6	-0,4	-1,8	-2,1
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	1,7	1,7	1,1	1,8	-0,1	-0,5

* Prognozė.

** | BVP sudedamąsias dalis neįtraukti atsargų pokyčiai.